ਅਮਿਤਾਭ ਦਾਸਗੁਪਤਾ

v.

ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.

(2010 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3966)

ਫਰਵਰੀ 19, 2021

[ਮੋਹਨ ਐਮ ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ ਅਤੇ ਵਿਨੀਤ ਸਰੀਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 - ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ- ਬੈਂਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ - ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਮੀ ਬਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਕੋਲ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ - ਸੋਧ
ਪਟੀਸ਼ਨ - ਐਨਸੀਡੀਆਰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਡੀ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ - ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਤੱਥ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ/ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ
ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਕਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਸੀ ਜੋ ਬੈਂਕ ਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਬਕਾਇਆ ਸਨ - ਇਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਹੈ
ਬੈਂਕ - ਬੈਂਕ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 1,00,000/- ਰੁਪਏ - ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾ 148, 149

ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ:

ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਹੋਲਡਰ - ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ - ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ - ਠੇਕਾ ਐਕਟ, 1872 - ਸ. 148, 149.

ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ - ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਡਿਊਟੀ - ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ - ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 - ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2019.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼:

ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ - ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਪੜਤਾਲ - ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ - ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000।

ਲਾਕਰ ਸੁਵਿਧਾ/ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ – ਆਰਬੀਆਈ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ – ਆਧਾਰ: ਆਰਬੀਆਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਲਾਜ਼ਮੀ
ਲਾਕਰ ਸੁਵਿਧਾ/ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮ
ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ - ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ, ਲਾਕਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਹਿਣਗੇ - ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ।
ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਹੋਲਡ 1.1 ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ: () ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਅਸਲ ਜਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ; () ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ; ()
ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਰੇਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ
ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਹੋਲਡਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
ਕੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ; ਜਾਂ ਕੀ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੇ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਵਸਤੂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (ਪਾਰਸ 6, 7, 8.6] [915--; 922--; 923--]

ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਖਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਏਆਈਆਰ
1998 ਦਿੱਲੀ 266; ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਲਾਹੌਰ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸੋਹਨ

ਲਾਲ ਸਾਈਗਲ ਏਅਰ 1962 ਪੀ ਐੱਚ 534; ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ
ਬੈਂਕ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 1998 ਆਈਐਸਜੇ (ਬੈਂਕਿੰਗ) 673; ਅਤੁਲ ਮਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਅਤੁਲ ਮਹਿਰਾ ਬੈਂਕ ਆਫ
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਏਆਈਆਰ 2003 ਪੀ ਐਂਡ ਐਚ 11; ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਕੇਬੀ ਸ਼ੈਂਟੀ 1991 (1)
ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. 592; ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ
ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ (2006) 4 ਸੀਪੀਜੇ 231 (ਐਨਸੀ); ਪੁਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਰਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਬਾਈਜੀ
ਘੋਗਾਰੇ 2015 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਨਸੀਡੀਆਰਸੀ 2832 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਨੂੰ।

1.2 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ
ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਦੁਆਰਾ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਤੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ
ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਾਕਰ
ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਕ ਵਾਪਸੀ ਜਾਂ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ
ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ
ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ
ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ
ਬੈਂਕ ਦਾ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਲਾਕਰ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ
ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ
ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਹੋ ਜਾਓ। [8.10 ਤੱਕ] [924--]

ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਗਾਉਣਾ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ
ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਪਾਅ ਦੇ। ਬੈਂਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ
ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2019 ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਇੱਕ
ਵੱਖਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।
ਆਪਣੇ ਲਾਕਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਵਰਤੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ
ਸਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ, ਲਾਕਰਾਂ ਤੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਡਕੈਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ। ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਇਸ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਕ ◌ਾ◌ੂ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਵਜੋਂ
ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਸੰਥਿਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦੀ

ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ। ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.

ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਇਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਹਾਇਰਿੰਗ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਕਿ ਲਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। 1.07.2015 ਨੂੰ, ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ
ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਮਾਸਟਰ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 59/2015-16

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਸੰਚਾਲਨ ਬਾਰੇ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ,
ਇਹ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ੨੦੦੭ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਕਰਾਂ ਜਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੇਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। [ਪਾਰਸ 9, 10, 10.1][924--; 925-; 930--]

ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨਾਕਾਫੀ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬੈਂਕ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਪਤਕਾਰ ਮੰਚਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ
ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ
ਬੈਂਕ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਬੇਸਹਾਰਾ ਗਾਹਕਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਬੈਂਕ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਗੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਕਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਏ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼। ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬੈਂਕ ਦੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
(ਪਾਰਸ 11, 12) [930--]
ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਲਾਕਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬਕਾਇਆ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਲਾਕਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਛੇੜਛਾੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ। ਉਹ ਰਹਿ ਗਿਆ
ਬੈਂਕ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ
ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਲਾਕਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ
ਲਾਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ
ਬੈਂਕ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਗਾਹਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੈ। ਮਾਲ ਦਾ ਕਥਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਬੈਂਕ ਦੀ ਘੋਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ
ਬੈਂਕ। ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਪਾਰਸ 13, 14) [932--; 933--]

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ
ਲਾਕਰ ਸੁਵਿਧਾ/ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ। ਬੈਂਕ
ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਥੋਪਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਸਿਧਾਂਤ,
ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਹੇਗਾ
ਉਹ ਬੈਂਕ ਜੋ ਲਾਕਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ
ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 15.1] [934--]

ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹੀਲਿੰਗ ਟੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2000)
7 ਐਸਸੀਸੀ 668 : [2000] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 337 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

ਯੂਕੋ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਆਰਜੀ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ 1996 (1) ਸੀਪੀਆਰ 97; ਮਮਤਾ ਚੌਦਾਹਾ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ/ਹੈੱਡ ਮੈਨੇਜਰ, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2020) 1 ਸੀਪੀਜੇ 276 (ਐਨਸੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਰਾਬਰਟਸ ਬਨਾਮ ਸਟੂਵੇਸੈਂਟ ਸੇਫ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕੰਪਨੀ (1890) 123 ਐਨ.ਵਾਈ. ਐਮਾ ਐਮ ਲੌਕਵੁੱਡ ਬਨਾਮ ਮੈਨਹਟਨ ਸਟੋਰੇਜ ਐਂਡ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਕੰਪਨੀ, ਐਨ.ਵਾਈ.ਐਸ. 974 (ਐਨ.ਵਾਈ. 1898); ਮੇਅਰ ਬਨਾਮ ਮੇਅਰ। ਬ੍ਰੇਨਸਿਨਰ 54 ਐਨ.ਈ. 159 (1899); ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੇਫ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸਟੀਡ 95 ਐਨ.ਈ. 973 (1911); ਕੁਸੇਨ ਬਨਾਮ ਕੁਸੇਨ ਵੀ. ਦੱਖਣੀ
ਕੈਲ. ਬੱਚਤ ਬੈਂਕ 65 ਪੰਨਾ 1099 (1901); ਬਲੇਅਰ ਬਨਾਮ ਬਲੇਅਰ ਬਨਾਮ। ਰਿਲੇ 175 ਐਨ.ਈ.ਆਰ. 210; ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੇਫ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸਟੀਡ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ 95 ਐਨਈਆਰ 973 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

<u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

[2000] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 337 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 3

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3966
2010 ਵਿੱਚ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 18.12.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੋਧ ਵਿੱਚ 2005 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 389।
ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਜਾਤ ਸਿਨਹਾ, ਦੇਵੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪਲਕ ਭਗਤ, ਰੁਦਰ ਦੱਤਾ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਰੀਆ ਸਿਨਹਾ, ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-1, ਅਨੰਤ ਗੌਤਮ, ਨਿਪੁੰਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੈਸਰਜ਼ ਮਿੱਤਰ ਐਂਡ ਮਿੱਤਰ ਕੰਪਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਮੋਹਨ ਐਮ ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.

ਇਹ ਅਪੀਲ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ('ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ') ਦੇ 18.12.2008 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ('ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ') ਨੂੰ 12.10.2004 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਉੱਠਦੀ ਹੈ:

1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ (ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਨੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨੰਬਰ 100 ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੈਂਕ ਦੀ ਕੋਲਕਾਤਾ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰਿਆ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਏ -222. 1970 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ/
ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 27.05.1995 ਨੂੰ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲਾਕਰ ਏ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ ੧ ਬੈਂਕ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਬੈਂਕ ਨੇ 1993-1994 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ 22.09.1994 ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਲਾਕਰ ਤੋੜ ਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

29.05.1995 ਅਤੇ 2.06.1995 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭੇਜਿਆ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ 1994-1995 ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
30.07.1994 ਨੂੰ, ਯਾਨੀ ਲਾਕਰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੈਨੇਜਰ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਹਨ, ਨੇ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ
ਲਾਕਰ ਤੋੜ ਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਯਾਦ-ਪੱਤਰ 25.11.1993 ਅਤੇ 23.02.1994 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 30.06.1994 ਨੂੰ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

17.06.1995 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਡੀ ਲੈਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋ (ਚੂੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜੋੜੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੋੜੀ ਚੂੜੀਆਂ) ਮਿਲੀਆਂ।
ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਤ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਕੰਨ ਪੁਸਾ) ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਬੈਂਕ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉਹ ਦੋ ਗਹਿਣੇ ਮਿਲੇ ਸਨ ਲਾਕਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿ ਇਹੀ ਗੱਲ ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਜਦੋਂ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ('ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ') ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ
ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸੱਤ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਨੰਬਰ 1; ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ 3,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ।
ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਲਾਕਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਕੋਈ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ
ਸੱਤ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਗਹਿਣੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 3,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 50,000/- ਰੁਪਏ।

ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 12.10.2004 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 50,000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 50,000/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 30,000/- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਯੂਕੋ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਆਰਜੀ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਸੀ ਸੰਖੇਪ ਪਰਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ।

ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।
ਰਿਕਵਰੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦਾ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ.

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਿਰਫ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ
v. ਹੀਲਿੰਗ ਟੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ।[2] ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਦਾਤਾ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

4. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੁਣਿਆ. ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ
ਰਿਕਾਰਡ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:

---

[1]1996 (1) 97.

ਐਚ [2] (2000) 7 ਐਸਸੀਸੀ 668.

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੀ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਕ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ? ਕੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਦੂਜਾ, ਪਿਛਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਫਰਜ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਮਿਹਨਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕ
ਲਾਕਰ, ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ? ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ

ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਝਗੜੇ, ਘਾਟੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸਮਝ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।
ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਬੈਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰਾਬਰਟਸ ਬਨਾਮ ਸਟੂਵੇਸੈਂਟ ਸੇਫ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕੰਪਨੀ,[3] ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ
ਵਾਰੰਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।
ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵਾਰੰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ :

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰੀ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ
ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ,
ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਜੋ
ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਕਸਟਡੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

[3] (1890) 123 ਐਨ.ਵਾਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੇ ਬੈਲੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਣਾ ਪਏਗਾ।

ਸਟੂਵਿਜ਼ੈਂਟ ਸੇਫ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ.
(ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮਾ ਐਮ ਲੌਕਵੁੱਡ ਬਨਾਮ ਮੈਨਹਟਨ ਸਟੋਰੇਜ ਐਂਡ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਕੰਪਨੀ,[4] ਮੇਅਰ ਬਨਾਮ ਮੇਅਰ। ਬ੍ਰੇਨਸਾਈਨਰ,[5] ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੇਫ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸਟੀਡ[6] ਕੁਸੇਨ ਬਨਾਮ ਦੱਖਣੀ ਕੈਲ ਵਿੱਚ।
ਬੱਚਤ ਬੈਂਕ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਤਿਜੋਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ 7 ਪੈਸੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੈਂਕ
ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ
ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ
ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੈਸੇ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ. ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਫਿਰ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,
ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਪਛਾਣਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
('ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ'):

"148. 'ਬੀਲਿੰਗ', 'ਬੈਲਰ' ਅਤੇ 'ਬੈਲੀ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।—'ਬਿਮਾਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਲਿਪੀ, ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ। ਸਾਮਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 'ਬੈਲਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
'ਬੇਲੀ'।

149. ਬੈਲੀ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।—ਬੈਲੀ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬੇਲੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਨ ਹੈ।

---

[4] 50 ਐਨ.ਵਾਈ.ਐਸ 974 (ਐਨ.ਵਾਈ. 1898).
[5] 54 ਐਨਈ 159 (1899).
[6] 95 ਐਨ.ਈ. 973 (1911).
[7] 65, ਪੰਨਾ 1099 (1901).

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ
ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ. ਇਹ ਹਨ: () ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਅਸਲ ਜਾਂ
ਰਚਨਾਤਮਕ; () ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ; () ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੋਣੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਠੋਸ ਘਰੇਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ
ਸੈਕਟਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੈਂਕ
ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। 4.12.2006 ਨੂੰ, ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ('ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.) ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲਾਕਰਾਂ
ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਸਰਕੂਲਰ ('2006 ਸਰਕੂਲਰ') ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।[8] ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਉਸ
ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ
ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਰਬੀਆਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ। 2006 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 2.1 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

2. ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਲਾਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਹਿਲੂ:

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ
ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ 'ਬੈਲਰ ਅਤੇ ਬੈਲੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ
ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਚਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਗਾਹਕ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

2006 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ
ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਬੈਂਕ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ
ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ (ਸਰਕੂਲਰ ਨੰ. ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ./2006-2007/325) 17.04.2007 ('2007
ਸਰਕੂਲਰ)।[9] ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ
2007 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ
ਐਕਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

3.5 ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੈਂਕਿੰਗ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1949 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਜ਼ੈਡਸੀ ਤੋਂ 45 ਜ਼ੈਡਐਫ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ
ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸੇਧ ਲੈਣ।

---

[8] :// .../ _.? = 3196.

[9] ://.../_.?=3422।

ਬੈਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ (ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ) ਨਿਯਮ, 1985 ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ/ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਕੇਸ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2017 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰਟੀਆਈ) ਜਾਂਚ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਆਰਬੀਆਈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ/
ਲਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣਾ, ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਬੈਂਕ ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ। ਇਸ ਲਈ 2006 ਤੋਂ 2017 ਤੱਕ ਆਰਬੀਆਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ.) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਰੋਧੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: [10]

"7. ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਮਝ/ ਸਹਿਮਤੀ/ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਟੇਲ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ
ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲਾਕਰ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀਆਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਹੂਲਤ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਰਟੀਆਈ ਜਵਾਬਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬੈਂਕ ਆਫ ਬੜੌਦਾ ਦੇ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ
ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ
ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਸਟਡੀ ਲਾਕਰ, ਬੈਂਕ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਚੋਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੇਨਾ ਬੈਂਕ ਦੇ 13 ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਅਤੇ ਆਰਬੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ। ਜਵਾਬ ਮਿਤੀ 19
ਆਂਧਰਾ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲਾਕਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗਾਹਕ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ 'ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ' ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਹਨ

---

[10] ਕੁਸ਼ ਕਾਲਰਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ, 2017 ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਸੀਸੀਆਈ 41.

ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਲਾਕਰ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਗਾਹਕ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਏ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਬੈਂਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ
ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਗਾਹਕ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬੈਂਕ ਦੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀ ਦੀ ਚੋਰੀ/ਘਾਟੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ
ਇਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਾਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਜਿਸ 'ਤੇ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰਾਂ 'ਤੇ ਬੀਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਜਵਾਬਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ
ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ,
ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਲਾਕਰ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ / ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕਸਾਰ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਡੀ ਇਸ ਲਈ, ਸੀਸੀਆਈ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਉਦਯੋਗ ਹੈ
ਬੈਂਕਾਂ ਲਈ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰ ਮਾਪਦੰਡ ਜਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੀਕਾਰਤਾ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਕਰ ਸੁਵਿਧਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ
ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਚੀਜ਼ਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਆਦਿ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਲਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਬੈਂਕ ਬੇਲੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਜਾਂ
ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ।
ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਖਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ।[11] ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਡੱਬਾ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ
ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ
ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ। ਇਸ ਬਾਕਸ ਨੂੰ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਵੰਬਰ 1961 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਕਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ

[11] ਏਆਈਆਰ 1998, ਦਿੱਲੀ 266.

ਡੱਬੇ ਦੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਭਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੈਂਕ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੈਲੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗਹਿਣੇ:

"71. ਇਹ ਬਾਕਸ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਖੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਬੈਲੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਆਮ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ... ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਇੱਕ ਬੇਲੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਉਸੇ ਥੋਕ, ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਲੈ ਲਓ ਜਿੰਨਾ ਮਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਖਾ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ (ਸੁਪਰਾ), ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹਕ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਸੌਂਪੇ ਸਨ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸੂਚੀ ਜੋ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਬਾਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਹਕ ਦੀ ਇਸ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਿਆ।

8.1 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲਾਕਰ ਸੇਵਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਾਹਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਕਰ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿਸਟਮ, ਬੈਂਕ ਹੁਣ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਕਰਾਂ ਤੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬੈਂਕ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਅਲਾਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ. ਫਿਰ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਦੀ ਚਾਬੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਲਾਕਰ ਤੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਲਾਕਰ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਚਾਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਲਾਕਰ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚਾਬੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਲਾਕਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਦੀ ਚਾਬੀ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਏ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ.
ਵਧੇਰੇ ਉੱਨਤ, ਡਿਜੀਟਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ 'ਕੁੰਜੀਆਂ' ਭੌਤਿਕ ਕੁੰਜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸਵਰਡ ਜਾਂ ਡੇਟਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਲਾਕਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਖਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਧੁਨਿਕ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਲਾਹੌਰ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ। ਸੋਹਨ
ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ ।[12] ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਲਾਕਰ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ /
ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਨੇ ਲਾਕਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਚਾਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਲਾਕਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੀ।
ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਓਹੀਓ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ
ਬਲੇਅਰ ਬਨਾਮ ਰਿਲੇ 13 ਅਤੇ ਇਲੀਨੋਇਸ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੇਫ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਸਟੀਡ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, [14] ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੈਲਰ-ਬੈਲੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ: (ਪੰਨਾ 578)

"ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਚਾਬੀ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ <u>ਪਰ ਜੇ ਲਾਕਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ</u>
<u>ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚਾਬੀ ਦੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਭਵ ਸੀ,</u> ਫਿਰ ਤੁਰੰਤ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ
ਜਿਸ ਬੈਂਕ ਦਾ ਲਾਕਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਟਰਾਂਗ ਰੂਮ ਵਿਚ ਇਹ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਬੈਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ
ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ

---

[12] ਏਆਈਆਰ 1962 ਪੀ ਐਚ 534.
[13175] ਐਨ.ਈ.ਆਰ. 210.
[14] 95 ਐਨ.ਈ.ਆਰ. 973.

ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ ਬਨਾਮ ਬੈਂਕ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ [15] 44 ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਾਕਰ ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ
ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ:

"4. ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਚਾਓਕਰਤਾ-ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ।
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ
ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਲੇਖ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਤੁਲ ਮਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਬੈਂਕ ਆਫ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, 16 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਆਪਕ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਾਂਗ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪੁਲੰਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।
ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਲਾਕਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਲੁੱਟ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੇ ਲਾਕਰ ਵਿਚੋਂ 4,26,160 ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਬਕਾਇਆ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਗਾਹਕ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰੋ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਨਿੱਜਰ ਜੇ ਦੀ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਠੇਕਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ:

"17… ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਾਲ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 148

---

[15] 1998 ਆਈਐਸਜੇ (ਬੈਂਕਿੰਗ) 673.

[16] 2003, & 11.

18… ਇਹ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਏ
ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਬੇਲੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਂ
ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਰਾਏ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਸਤੂ ਹੈ
ਬੀਮਾਰੀ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ
ਹੋਵੇਗਾ
ਧਾਰਾ 148 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ
ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ
ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਲਾਕਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ
ਕਿ ਵਾਜਬ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਸਵਾਲ
ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਗੁਣਵੱਤਾ ਜਾਂ ਕੀਮਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ
'ਤੇ ਲੁੱਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ. ……
ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ
ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਈ ਕਿ
ਗਹਿਣੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਲਾਕਰ ਵਿਚ ਸਨ
ਲੁੱਟ ਦੀ ਤਾਰੀਖ। ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਜੀਬ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ; ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ
ਸਾਬਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.)

ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਈ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ
ਹੋਵੇਗਾ।
ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੂੰ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸੀ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ
ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿੱਜਰ ਜੇ. ਨੇ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ:

20. "ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਰਪਣ ਜੀ ਅਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ
ਸੀ.....ਜੁੜਵਾਂ 'ਤੇ
ਲਾਕਰ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ
ਬੇਲੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸੌਂਪਣਾ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅਤੁਲ ਮਹਿਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਸੌਂਪਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ
ਰਾਹਤ। ਨਿੰਜਰ ਜੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ:
"22... ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬੈਂਕ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਾਕਰ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੈਂਕਰ
ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ "ਮਾਸਟਰ ਕੁੰਜੀ" ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਲਾਕਰ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਕਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਬੈਂਕ ਦਾ। ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬੈਂਕਿੰਗ ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਲਾਕਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤਾਂ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ
ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਜੱਗਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਗਹਿਣੇ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਸੌਂਪਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਤੁਲ ਮਹਿਰਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਕਾਲੀ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ
ਡਿਊਲ-ਕੀ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜੇ ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਮਾਸਟਰ ਕੁੰਜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਕਰ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਮੁੱਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਆਦਿ।

ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਡਿਲੀਵਰੀ
ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਜਾਂ ਸੌਂਪਣਾ
ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਹ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਸੀ

ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ; ਜਾਂ ਕੀ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੇ ਕੋਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ

ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਸੂਚੀ ਜਾਂ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਇਸ ਪ੍ਰਹਿਲੂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਖਾ (ਸੁਪਰਾ), ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ
(ਸੁਪਰਾ), ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੰਦਾ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਅਤੁਲ ਮਹਿਰਾ (ਸੁਪਰਾ)।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ, ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਕੇਬੀ ਸ਼ੈਂਟੀ, [17] ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ,[18] ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਬੈਂਕ ਲਾਕਰਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋਈਆਂ ਜਾਂ ਗਾਇਬ ਹੋਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੁਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਦਿਆਵਰਤੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ

5. ਅਸ਼ੋਕ ਬਯਾਜੀ ਘੋਗਾਰੇ, [19] ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ
ਕਰਾਸ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਮਹਾਦੋਸ਼ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ
ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਤੇ ਸਟੀਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ
ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ।

ਯੂਕੋ ਬੈਂਕ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ
ਕੇਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਲਾਕਰ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ।
ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ। ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ
ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਮਤਾ ਚੌਦਾਹਾ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਾਂਚ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ/
ਹੈੱਡ ਮੈਨੇਜਰ, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, [20] ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਬਾਰਾ

---

[17] 1991 (1) ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. 592.
[18] (2006) 4 231 ()।
[19] 2015, ਐਸਸੀਸੀ ਆਨਲਾਈਨ, ਐਨਸੀਡੀਆਰਸੀ 2832.
[20] (2020) 1 276 ()।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਤਰਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

8.10 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਤੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ
ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਜਾਂ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਇਸ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਸਮਰੱਥ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ
ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

<u>ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਫਰਜ਼</u>

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰਾ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬੈਂਕ 'ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਗਾਉਣਾ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਪਾਅ ਦੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2019 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਨਦੇਹੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਕਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਲਾਕਰਾਂ ਤੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਡਕੈਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਇਸ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ। ਬੈਂਕ ਾਂ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਵਜੋਂ

ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦ ਸਿਰਫ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਸਕਦੀ

ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣਤਾ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਭਾਗ 1 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਬਾਰੇ ਲੱਭਣਾ:

"4. ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਲਟ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ
ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੈਂਕ ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਲਾਕਰ ੯ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੂਨ, 1988 ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੈਂਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ। ਇਹ ਆਮ ਗਿਆਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਲਾਕਰ ਦੀ ਮਾਸਟਰ ਕੁੰਜੀ
ਬੈਂਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ; ਲਾਕਰ ਕੇਵਲ ਮਾਸਟਰ ਨਾਲ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਚਾਬੀ ਅਤੇ ਚਾਬੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਧੀ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਆਪਣੀ ਚਾਬੀ ਕੱਢਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੌਰਾਨ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਾਰੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੰਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਅਜਿਹਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਹ 21 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1988 ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ,
ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਬੈਂਕ ਨੇ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਰਤੀ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ 9 ਜੂਨ, 1988 ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ
ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜੀ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 3,500/- ਰੁਪਏ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਨੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਧਿਰ, ਜੋ ਲਾਕਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਅਲਾਟੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਲਾਕਰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ।
ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੈਂਕ ਐਚ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ

ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਲਾਟੀ, ਯਾਨੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਬਦਲਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਇਆ:

"... ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਕਮੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਓ.ਪੀ. ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਮੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਬੈਂਕ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਜਾਇਜ਼ ਦਲੀਲ ਕਿ ਉਹ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ
ਇਸ ਲਈ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅੰਸ਼,
ਮੇਰਠ ਮਿਤੀ 22.4.1996 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗਰੇਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
ਸਾਲ 1978 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਲ 1979 ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਮਹਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਕਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 284 ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝ ਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਵਜੋਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ
ਬੈਂਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਬਾਰੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿਵਾਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।
ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ
ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧੀ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਬਿਨੈਕਾਰ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਾਕਰ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਉਸ ਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੈ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ
ਕੇਸ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੈਨੂਅਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ

6.1 ਲਾਕਰ ਰਜਿਸਟਰ (ਫਾਰਮ ਜੀ -126)

ਇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਲੜੀਵਾਰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰਵਾਈਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾਕਰ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਮ(ਵਾਂ), ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੇ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਦਾਇਤਾਂ, ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿਰਾਇਆ, ਆਦਿ, ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ(ਆਂ) ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਵਰਣਮਾਲਾ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰੋ।

ਲਾਕਰ ਕੰਜੀ ਰਜਿਸਟਰ

ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਕੀ ਰਜਿਸਟਰ ਵੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਕਰਵਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਲਾਕਰਵਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਕੀਵਾਈਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਈ ਤੋਂ ਕੀਵਾਈਜ਼ ਤੱਕ ਤਾਂ ਜੋ ਕੀ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਲਾਕਰ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਕੁੰਜੀ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਤਾਲੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੁਰੰਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ
ਲਾਕਰ ਕੀ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਿੱਜੀ' ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਲਾਕਰ ਕੈਬਿਨੇਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ। ਲਾਕਰ ਕੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਐਨੇਕਚਰ 1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਲਾਕਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੰਚ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਜਿਸਟਰ (-125)

ਲਾਕਰ 'ਤੇ ਆਪਰੇਟਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸ ਬੁੱਕ ਵੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ

ਖਾਲੀ ਪਏ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਪਏ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ।

ਛਿਮਾਹੀ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਖਾਲੀ ਪਏ ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੱਥ 'ਤੇ ਚਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

12.3.1 ਚਾਬੀ ਗੰਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲਾਕਰ ਦਾ ਟੁੱਟਣਾ

ਜਦੋਂ ਘਾਟੇ ਬਾਰੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ(ਆਂ) ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਕੁੰਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:-

ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਆਂ) ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ।
ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਨਡਰੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਲਾਕਰ ਕੈਬਿਨੇਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਆਪਣੇ ਮਕੈਨਿਕ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ (ਆਂ) ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਲਾਕਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਲਾਕਰ
ਲਾਕਰ ਕੈਬਿਨੇਟ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਅਤੇ ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੋੜਨ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਟਿੱਪਣੀ
ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਲਾਕਰ ਰਜਿਸਟਰ, ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਡਾਇਰੀ ਅਤੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਲਾਕਰ ਰਜਿਸਟਰ, ਲਾਕਰ ਕੀ ਰਜਿਸਟਰ, ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਆਦਿ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

9.3 ਮਮਤਾ ਚੌਦਾਹਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕਾਂ, ਜੋ ਬੈਂਕ ਦੇ ਖਾਤਾਧਾਰਕ ਵੀ ਹਨ, ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ
ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ. 2007 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ,

ਆਲੀਆ, ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ:

1.4 ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਾਕਰ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਕਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਣ।
ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵਾਲਟਾਂ/ਲਾਕਰਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ

ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਵਾਲਟਾਂ/ਲਾਕਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

() ਜਿੱਥੇ ਲਾਕਰ ਾ ਨੂੰ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਮੱਧਮ ਜੋਖਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉੱਚ ਜੋਖਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਉਦੋਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਲਿਖਣਾ, ਉਹ ਕਾਰਨ ਕਿਉਂ ਉਸਨੇ ਲਾਕਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ। ਜੇ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਬਾਦਲੇਯੋਗ ਨੌਕਰੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,
ਕਾਰਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਲਾਕਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ। ਜੇ
ਲਾਕਰ-ਹਾਇਰਰ ਦੇ ਕੁਝ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈਜ਼ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਬਾਦਲੇਯੋਗ ਨੌਕਰੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਕਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਕਰ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ...

() ਬੈਂਕਾਂ ਕੋਲ ਲਾਕਰ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਲਈ ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ 2007 ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਕਿ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼. ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਕੁਰਤੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਜੋਖਮ।

10.1. 1.07.2015 ਨੂੰ, ਆਰਬੀਆਈ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗਾਹਕ ਸੇਵਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਾਸਟਰ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 59/2015-16 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਪਡੇਟ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ

ਲਾਕਰ ਸੰਚਾਲਨ ਬਾਰੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ

2007 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੇਧ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਹੀ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

11. ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨਾਕਾਫੀ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬੈਂਕ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਪਤਕਾਰ ਮੰਚਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਬੇਸਹਾਰਾ ਗਾਹਕਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ

ਲਾਗਤਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ

ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਬੈਂਕ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਕਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੇ ਗਏ, ਬੈਂਕ ਦੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਲਾਕਰ:

ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਰਜਿਸਟਰ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਕੀ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਲਾਕਰ ਰਜਿਸਟਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪਡੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ।

ਬੈਂਕ ਲਾਕਰ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਬੈਂਕ ਉਚਿਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲਾਕਚੇਨ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਜੋ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਡਿਜੀਟਲ ਲੇਜਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ।

ਬੈਂਕ ਦਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਰੱਖੇਗਾ
ਲਾਕਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ
ਲਾਕਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਕਿ ਲਾਕਰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੰਤਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਣ।

ਸਬੰਧਤ ਅਮਲਾ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਲਾਕਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਜੇ ਲਾਕਰ ਾਂ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਸਿਸਟਮ, ਬੈਂਕ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗਾ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਹੈਕਿੰਗ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

ਗਾਹਕਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਡੇਟਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਡੇਟਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ,
ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ, 2000 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਹੋਣਗੇ
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੈਂਕ ਕੋਲ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਆਰਬੀਆਈ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਦੀ ਘੋਰ ਘਾਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ
ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ।

ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਜਬ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਾਕਰ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ

ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ। ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਕਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਕਰ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਅਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ।

ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤਸਦੀਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਧਿਰ ਲਾਕਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਜੇ ਲਾਕਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਧਾਰਕ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨਗੇ
ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਾਂ/ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਬੀਆਈ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੇਖ।

ਬੈਂਕ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਲਾਕਰ ਸੁਵਿਧਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ
ਹਰ ਸਮੇਂ।

ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਲਾਕਰ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ
ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ।

ਬੈਂਕ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ
ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੈਂਕ
ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਲਾਕਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਦੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬਕਾਇਆ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,
ਲਾਕਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਛੇੜਛਾੜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਾਮਾਨ ਕਢਵਾਉਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਕਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਸਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਲਾਕਰ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਾਕਰ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਸੀ ਜੋ ਬੈਂਕ ਨੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਮਾਲ ਦਾ ਕਥਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜਾਂ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਕੁੱਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ

ਬੈਂਕ ਦੀ ਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ। ਇਹ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ
ਬੈਂਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਬੈਂਕ 'ਤੇ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਗਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇ ਉਹ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜੇ ਗਲਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਕਮ
ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ
ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ। ਨਾਲ
ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਆਗਮਨ ਨਾਲ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਨਕਦੀ ਰਹਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਤਰਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ
ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ
ਸੇਵਾਵਾਂ, ਲਾਕਰ ਹਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਭ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦੋਹਰੀ ਕੁੰਜੀ-ਸੰਚਾਲਿਤ ਲਾਕਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਲਾਕਰ। ਬਾਅਦ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਾਹਕ ਨੂੰ ਪਾਸਵਰਡ ਜਾਂ ਏਟੀਐਮ ਪਿੰਨ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਲਾਕਰ ਤੱਕ ਈ ਅੰਸ਼ਕ ਪਹੁੰਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ
ਅਜਿਹੇ ਲਾਕਰਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਕਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਗਾਹਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਹੈ
ਸਰੋਤ-ਭਰਪੂਰ ਪਾਰਟੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ.

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬੈਂਕ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਧੋ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਲਾਕਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹੀ ਮਕਸਦ ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਗਾਹਕ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਲਾਕਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬੀਆਈ ਲਾਕਰ ਸੁਵਿਧਾ/ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ। ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਖਪਤਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਆਰਬੀਆਈ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ 12 'ਤੇ, ਬੈਂਕਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਲਾਕਰ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਾਕਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਇਆ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਯਮ ਜਾਰੀ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬੇਦਾਅਵਾ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ATTESTED BY ME
Mrs. VAISHALI A. RAMDHAN
M.Sc., LL.B.
ADVOCATE & NOTARY PUBLIC (Govt. of India)
Uran, Navi Mumbai
Regd. No. 10519
Parties are Responsible for Contents of Document